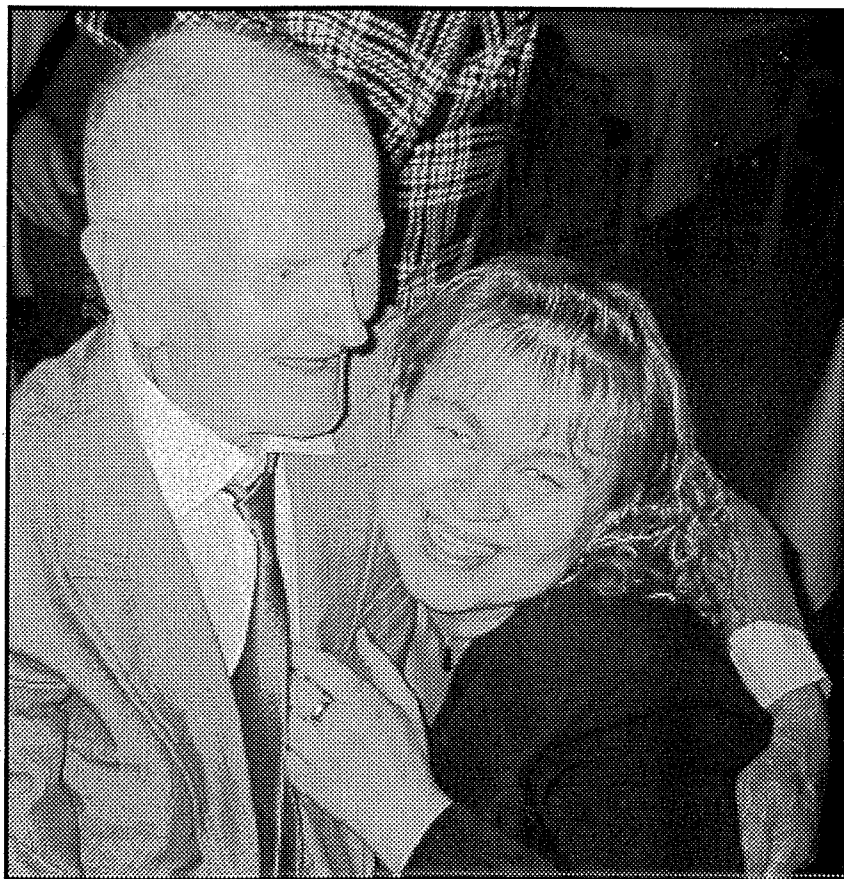

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf

Maj 5/2000

**I vårmöte man firade och
mötte bekanta**

Dövblinda har många hobbyer

Innehåll

Stort hobbynummer.....	2
Tack till alla deltagare	
I vårmötet!	3
Klart vårmöte	5
Årets Kulturperson Anita Palo ...	6
Vi ger inte upp!	7
Fem frågor	8
Dövblinda kan göra konst	9
Handarbete som hobby hela livet	10
Schack – också ett spel för dövblinda	11
Idrott som hobby	13
Bowling är en fin gren	14
Unga på datorläger	15
Från maj till maj	17
Tolkverksamhetens arbetsgrupp fungerar	18
Dövblindas sommandagar och – tävlingar	19

Pärmbild: Antti Jäkälä kramar
Anita Paló

Bakre pärmbilden: Marja Kor-
teniemis landskapsmålning i
vattenfärg.

Följande Känselsprötet utkommer
21.6. Materialet bör vara på redak-
tionen senast 9.6.

Stort hobby- nummer

Känselsprötets tema är hobbyer. I tidningen presenteras utövare av konst, hantverk och idrott. Vi berättar även om schack, vandring och bowling samt om ungdomars datorintresse. Vi har tidigare skrivit om fiske. Dövblinda har säkert många andra hobbyn än de som vi berättar om.

Dövblindas intressen är lika mångahanda som andra människors. Att börja med en ny hobby kräver lite mod och på föreningens läger och kurser kan man pröva på allt möjligt på ett tryggt och säkert sätt.

Att skriva är ett av de viktigaste intressena för dövblinda. Följande nummer är ett läspaket för hela sommaren. Då koncentrerar vi igen oss på dövblindas egna berättelser.

Reklamprövningen ligger för tillfället på is, men vi utvecklar det än. Vi fick rätt mycket positiv respons på reklamen.

Katri Pyykkö
informatör ■

Tack till alla deltagare på vårmötet!

Vårmötet har hållits i Villmansstrand. Vi var 40 deltagare på plats och dessutom personal samt tolkar. Staden Villmansstrands representant, branschchefen **Juha Metso** önskade oss välkomna till Villmansstrand. Efter det offentliggjordes valet av **Anita Palo** till Årets kulturförperson 1999.

På det ordinarie mötet utsågs den hundraårige villmansstrandbon **Antti Jäkälä** till hedersmedlem i föreningen. Verksamhetsberättelsen och bokslutet godkändes samt styrelsen fick ansvarsfrihet för år 1999. Efter förseningar i början och tekniska problem, gick mötet snabbt och smidigt. **Pekka Juusola** från Uleåborg fungerade effektivt som ordförande. Efter mötet på lördagsskvällen fick vi njuta av folkdanssuppvisning samt gratulationerna av Antti. Sedan dansade vi!

På söndagen diskuterade vi två timmar om många saker. Mest om regionsekreterarbetet. Ledande regionsekreterare **Terhi Pikkujämsä** svarade på frågor. Styrelsen fick goda råd för sin kommande verk-

samhet. Jag tycker att stämningen var ledig och människorna tycktes triva under hela mötet.

Innan mötet önskade jag i denna tidning alla välkomna till Villmansstrand, fast till att pussas. Nu kan jag tyvärr inte säga, hur mycket det pussades.. Den som vet, kan berätta.

I detta Känselsprödet berättas om olika hobbyer. Själv är jag mest intresserad av mångsidig idrott. Jag går med stavar och till konditions-salar samt på vinter på promenader och skidor. Idrott och god kondition håller upp humöret och hjälper också att utveckla balansen.

Vår förening stöder på många sätt hobbyverksamheten. Vi har klubbar, kurser, läger och andra evenemang. Det är också möjligt att söka bidrag till hobby- och fritidsverksamheter. Jag önskar er trevliga stunder med era hobbyer!

Seppo Jurvanen
Ordförande ■

Klart vårmöte

Antti och Anita hyllades och vi träffade bekanta

Hilkka Kasurinen

Jag var rädd inför tågresan ensam till Villmansstrand. Jag berättade för konduktören om mitt handikapp och visade min vita käpp. Jag berättade, hur jag en gång tänkte stiga av på fel station. Kvinnan framför mig sade sedan åt mig, att Villmansstrand är följande station. Jag tackade henne för att hon brydde sig. Nog gjorde konduktören det också. Lyckligt och säkert förde Unto mig till taxin.

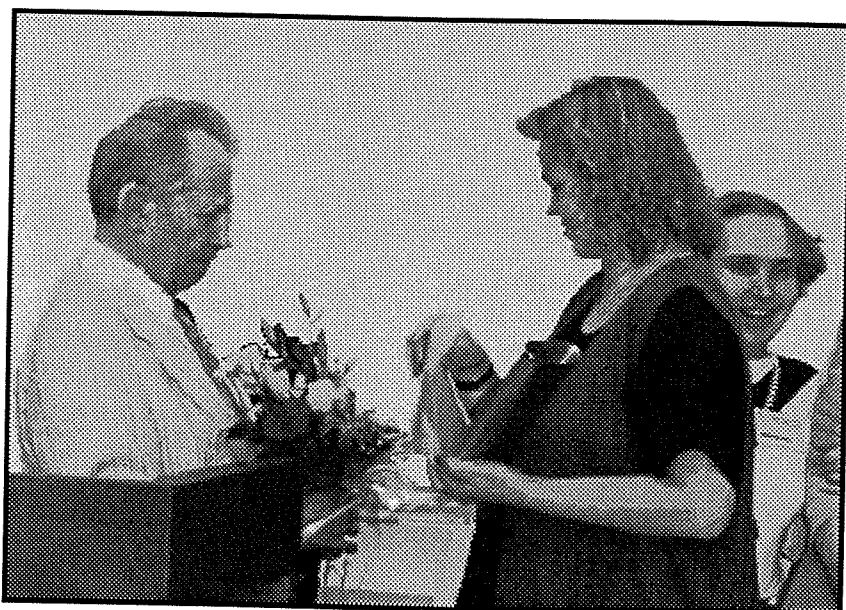
Mötet gick klart fram

Mötet var bra och lugnt. Endast några talade. Med tolkens hjälp gick

det bra att koncentrera sig på dem. Mötesordningen var bra och inga stresstal förekom. De bara råddar till. Nu fanns det saker som man lämnade att fundera på. Vi konkurrerar om bidrag från Penningautomatföreningen. Därför är det viktigt att nya saker förs fram. I diskussionskretsar kan man få nya idéer, som man kan fundera på.

Bra och dåligt med hotellet

Det var en överraskning, att hotell Patrias aula var så dunkel. Man såg inte långt framför sig. Den var liten, trång och det var svårt att röra sig

På bilden överräcker Antti vandringspriset åt Anita. I bakgrunden ler Anu. (Foto: Sanna Niinikoski)

där. Mötesplatsen var däremot stor, ljus och rymlig. Också restaurangen var rymlig och ljus. Där fanns rum att gå. Frukostsalen var däremot problematisk. Det var svårt att hitta saker, utan tolkens hjälp. Där fanns farliga trappor och små lampor.

Fest och bekanta

Teater Törmäys' **Anita Palo** valdes till Årets Kulturperson. Många lyckönskningar till stjärnan. Anita är aktiv i allting, effektiv och livlig, precis som jag var som ung.

Antti Jäkäläs födelsedagsfest på valborg var fin. 100 år är en stor ära för en människa. Det är en stor presentation. Antti har gått en lång väg och har upplevt mycket. Antti finns än kvar i mitt hjärta som en trevlig humorist. Vi ses Antti, om Gud så vill.

Det var roligt att också träffa andra dövblinda. Jag hann tyvärr inte diskutera med alla. Vår mötet kunde pågå i tre dagar. En dag för gruppdiskussioner, men inte något annat tungt program. Det borde finnas tid för att träffa andra och samtala med dem.

Returresan behövde jag inte resa ensam. Jag hade diskussionskamrater och det piggade upp den mig, den gamla gumman. ■

Årets Kulturperson Anita Palo

K. Pyykkö, R. Karisaari

Detta år valdes för första gången **Årets Kulturperson**. Erkännandet gavs åt **Anita Palo**. I valet betonades detta år teater, ungdomsverksamhet och teckenspråkighet. Redaktionsrådet för Finlands Dövblinda rf:s tidningar valde kulturpersonen på basen av läsarnas förslag. Valet var svårt, då tre förtjänstfulla personer föreslagits.

Teaterkunnig

Anita deltog i juni 1999 i Leve Esbo (Eläköön Espoo) kulturveckan för teckenspråkiga. Den ordnades av Esbo Dövblinda rf. Samtidigt var det Dövas Förbunds 21. Landsomfattande kulturdagar. Anita uppträdde på kulturveckan med Elävät Kädet ry:s teatergrupp (Levande Händer). Anita är med i gruppen för andra året och hon är dess viceordförande. Gruppen framförde pantomim, små skådespel och sketcher samt reciterade dikter i sitt uppträdande utomhus. Anita är en kunnig

pantomim-uppförare, en mimiker. I Dövas Förbunds kulturtävling fick Anita tre silvermedaljer och två hederserkännanden. Silvermedaljerna fick hon i serien för sketcher, i det fria framförandet och i improvisering. Enligt hennes regissör är Anita en skicklig improvisatör. Improvisation innebär ett framförande som man inte kan förbereda sig för på förhand. Det föds när det framförs.

Anita har varit med i dövblindas Teater Törmäys verksamhet från början. Hon berättar att hon är den enda av medlemmarna som varit på alla övningar. Med de andra medlemmarna har hon uppträtt i Finland och utomlands, i England, Italien, Ungern och Norge.

Grundare av ungdomsverksamhet

Anita har varit redaktör för ungdomarnas Raksutin – tidning från och med dess grundande. Tidningen har redan utkommit i 10 år. Hon har också varit ledare för hörsel-och synskadads ungdomsklubb i 10 år. Anita är också internationellt aktiv. Hon har varit med på samnordiska läger för ungdomar. På lägren har kultur varit huvudsaken. Anita hoppas, att ungdomarna skulle komma fram mera och visa åt andra. "Er

kunskap och era färdigheter är viktiga för föreningen."

Numera är Anita en av vår förenings informatörer i dövblindefrågor. Hon fungerar som informatör och kultursvarig i Helsingfors Dövas förening. Och hon har varit medlem i vår förenings styrelse redan länge.

Vandringspriset för ett år

På vårmötet gav redaktionsrådets ordörande **Pentti Kähkönen** och Årets Skriobent 1998 **Anu Mikkola** vandringspriset åt Anita. Anita var helt överraskad att hon blev vald. Hon är glad, att hon fick erkänslan. Särskilt glad är hon, att hon valdes till kulturperson på samma dag som föreningen firade Antti Jäkäläs 100-årsdag. "Han är en kamrat åt mig, en underbar farbror", berättar Anita.

Nästa år väljs Årets Kulturperson 2000. Följ med, vad som sker på kulturens område i år och gör förslag till tidningarnas redaktionsråd. Det finns många slags kultur, alltifrån idrott osv.

En stor kram till Anita och lycka till med kulturhobbyerna. Vi hoppas att Anita kan fungera som ett exempel för unga att följa efter. Det finns nämligen plats för många!■

Vi ger inte upp!

Intervju med Lauri Mäkinen och Toini Kiuru

Katri Pyykkö, Heikki Majava

Idrott är också viktigt för dövblinda och hörsel- och synskadade. Vi intervjuade två föreningsmedlemmar, som idrottar mycket och för vilka idrott och sport är mycket viktigt. Men man kan också idrotta hemma i lugn och ro, t.ex. genom att gymnastisera.

Tävlandet ger mycket

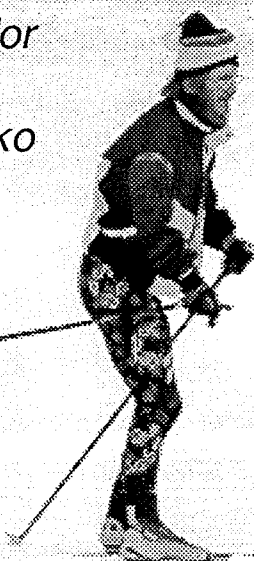
Lauri Mäkinen är en 48-årig dövblind aktiv idrottare. Han utövar tävlingsskidåkning och löpning. Hans favoritsträckor i skidning är 5-15 km och i löpning långdistans

1500-5000 meter. **Late** tränar nästan varje dag. Han springer ensam ellet skidar med rullskidor och går med stavar.

Late fick förra året brons i Synskadades FM-tävlingar på 10 km. Han deltog i alla tävlingar för synskadade. Tävlanget ger Late ett gott sinne och humör. På tävlingarna träffar han också sina tävlingskamrater. Och de är många. I friidrott deltar också några andra hörsel-och synskadade.

Man kan delta i synskadades tävlingar, om man är medlem i någon av NKL:s underföreningar och om man är kvalificerad som idrottare. För klassificeringen krävs ett läkarintyg. Det finns två tävlingsklasser: blinda och svagt seende. I internationella tävlingar är klasserna skilt för sig. Information om tävlingar fås från Airue-tidningen. Det kostar att tävla, men t.ex. vissa regionföreningar står för medlemmarnas kostnader.

*Late åkar skidor i Pajulahti.
(Photo: Mikko Tiittanen)*

*Toini åkar
rullskrinnsko
(photo: arkivet)*

Vi ger inte upp!

Toini Kiuru har under sitt 69-åriga liv alltid utövat idrott. Han tycker om alla grenar. Speciellt viktiga är simning och cykling, men även kulstötning och diskuskastning. Toini har utövat bowling och hon spelar ringette. Hon har varit med på föreningens idrottsläger. Hon är nöjd med lägrena, där man pröva på nya saker. Nytt är ju stavgången, som också lämpar sig för hörsel- och synskadade.

Toini säger, att man bör försöka. Det är inte viktigast att vinna. Hon mår bra av att idrotta. Efter att ha idrottat känner hon sig väl till mods. En människa, som inte rör på sig, förtelnar och blir dålig. Var och en kan röra på sig enligt egen förmåga. Det är även viktigt för kvinnor att idrotta. Idrott håller en också smal, säger Toini. "När man blir äldre, blir man tröttare, men upp ger man inte!". ■

Fem frågor

1. Vad är ett vävband?
2. Hur många diktsamlingar gav Eino Leino ut?
3. Var hålls VM i ishockey i år?
4. Var är den ortodoxa kyrkans Lintula kloster?
5. Vad är en opposition?

Svar:

1. Ett vävband vävs av garn med en vävstol. Det är förstadiet till tyger. Förr sydde man ihop olika band till ett stort tyg. Banden användes som huvudband, strumpeband, bälten och fästen för skor, t.ex i samernas dräkter. Numera kan man finna olika slags användning för de olika banden.
2. Eino Leino gav ut 27 egentliga diktsamlingar. Dessutom publicerade han skådespel samt poesi utanför diktsamlingarna.
3. VM är i år i St. Petersburg
4. Lintulas kloster flyttade från Kivennavas Lintula i oktober 1939. Efter flyttningen förorsakad av kriget, grundades ett nytt kloster i Heinävesis Palokki år 1946.
5. Ordet opposition betyder motsånd. Med oppositionen avses en grupp som motsätter sig den grupp som sitter vid makten. Ett oppositionsparti är ett politiskt parti, som inte sitter i regeringen. ■

Dövblinda kan göra konst

Intervju med Marja Korteniemi

Jorma Säynäjänkangas, Katri Pyykkö

Marja Korteniemi började med sitt konstintresse på dövblindas konstkurs i Torneå år 1995. Hon fick inspiration av kursen för måleri. Människor säger att dövblinda inte kan göra konst och så trodde hon också. Men hon hade fel, inte är det ju så!

Marja tecknar, men hon tycker ännu mer om att måla. Hon tänker först på ett landskap, t.ex. Levi-fjället eller någon annan plats. Sedan tecknar hon landskapet och målar det färdigt. Följande dag märker man, hur färgerna har förstärkts.

Marja gör också hantverk utan modell, t.ex. dynvar. Hon gör också lappdräkter för dockor. Hon ser på riktiga dräkter och tar modell av dem och syr sedan dockkläderna. Marjas syster Lilja är skicklig på att göra lappländska hantverk. Marja tar modell av dem. Hon har också planerat motiv själv.

Marja når tillfredsställelse genom konsten. Hon är ofta ensam hem-

ma och då har hon tid. Det känns fint att måla. När hon målar är hon glad och mår bra.

När Marja gick på konstkurs vid folkhögskolan i Kittilä, funderade hon vad hon skulle göra. Sedan gjorde hon en hel mapp med landskapsmålningar.

Finlands Dövblinda rf har varje år arrangerat en konstkurs här på Kallottområdet. Marja berättar, att hon varit två gånger på kurs i Torneå, en gång i Sverige, en gång i Pokka och en gång i Enare. På kurserna har man t.ex. tillverkat trummor och sejten. Detta år ordnas tyvärr ingen kurs, men som tröst ordnar den kringfarande klubben i Lappland konstaktiviteter för sina medlemmar. I föreningens regionsekreterares hemby, Luusua i Kemijärvi, görs ett gemensamt konstverk som heter "**Karhotin**". Det tillverkas av trämaterial och ris som hittats i Kemijärvi sjö. På mötena formar och målar vi också material, som vi hittat i naturen. ■

Hantverk som hobby hela livet

Intervju med Iris Alkio

Katri Pyykkö

Åbobon **Iris Alkio** har haft hantverk som hobby under hela sitt 67-åriga liv. Iris var också länge ledare för klubben i Åbo, men nu har hörseln och synen försämrats så, att hantverk och friluftsliv är de enda hobbyerna.

Iris började med hantverk redan i barndomen. Hon lärde först sig själv och sedan fortsatte undervisningen i skolan. Den unga flickan, som hade 10 på betyget i handarbete, tänkte fortsätta studera i handarbetsseminariet, men verkligheten förde henne att tjäna sitt levebröd inom företagsvärlden. På grund av synskadan pensionerades hon i början av 70-talet. Hantverket blev inte hennes levebröd, men en kär och viktig hobby är det än.

Iris känner sedan länge färgerna och deras namn. På basen av det väljer hon nu färger. När hon bara finner en person, som kan färgernas namn, är det lätt att välja tråden och garnet.

Iris har gjort många salgs hantverk. Hon har gjort tavlor, där det förekommer upp till sju nyanser av samma färg. År 1975 kunde hon inte längre urskilja färgerna tillräckligt bra. Hon började göra kryss- och diamantstygn på 7 mm. Hon har till exempel gjort en rund matta av kryssstygn. Mattan har en diameter på 2,6 meter. På 1973 års hantverksutställning var hennes väggria av diamantstygn det enda syarbetet.

Iris har stickat hela sitt liv. Hon har gjort dräkter, blusar, kjolar, rockar och norrskensblusar. Hennes syn har försämrats så att hon övergått till att på basen av minnet göra handarbeten såsom vantar, sockor, blusar, jackor och mössor.

Iris klagar över, att synen börjar vara så dålig, att det är svårt att finna öglorna. Men hon fortsätter ändå att handarbeta. Annars skulle hon ha långtråkigt. Hon berättar, att det ibland är svårt att hitta på vad hon skall

Iris har på sig en kortärmad blus som hon själv stickat. (Foto: arkivet)

göra och åt vem. Det tar tid att handarbete. Å ena sidan är det tröttande att handarbete, å andra sidan, när man är ensam, hjälper det en att orka.

Hon berättar att hon gärna skulle vara mera utomhus. Hon har några vänner, som turvis besöker henne varje dag. Men tiden blir lång.

Iris hoppas, att det skulle finnas mera stödpersoner, som av egen vilja skulle stöda dövblinda. Hon märker lätt om någon hjälper av tvång och får ångest. Iris skulle vilja vara utomhus även dagtid och gå på ärenden t.ex. till stormarketen för att köpa garn. Iris tycker inte om stress längre, fastän hon förr kunde göra tre arbeten samtidigt. När man varken hör eller ser, är det viktigt med lugn och ro. ■

Schack är också ett spel för dövblinda

Raimo Korpela

Schack anses som ett av de svåraste och mest intressanta spelen. Schackspelarna anses vara kloka. De otaliga schackspelsdragen gör spelet svårt.

Dövblinda har i Finland spelet regelbundet schack i ett tiotal år. Endel har nog hållit på längre än det. Invånarna vid Verksamhetscentret började med de regelbundna spelen. Snart kom även andra med, från T:hus och H:fors. Schackklubben fyller 10 år nästa år.

Schack är ett av de spel som bäst passar dövblinda. När man spelar, använder man ett spelbräde för synskadade, så det är lätt att känna på och känna igen spelpjäserna.

Ungefär ett tiotal dövblinda spelar regelbundet schack i Finland. Personerna har varierat något, men antalet har förblivit det samma. Med

från början har t.ex. **Oiva Maksimainen** och **Kari Hyötylä** varit. De är ännu aktiva.

Dövblinda har också spelat på nordisk nivå I snart tio år. Även ett europeiskt mästerskap har hållits. Av de nordiska spelarna är danskarna bäst, särskilt **Carsten Thorup** och **Börje Clausen**. Den bästa finländska insatsen är **Riku Virtanens** guld år 1998. **Tarmo Laht** och **Raimo Korpela** har båda fått silver.

Vad är intressant med schack?

Fastän schackspelandet också är en form av samvaro för dövblinda, är även spelet I sig intressant. Det lockar en med. Kanske är det de olika dragen och de oväntade resultaten som fascinerar människor.

Man skall aldrig ge upp I schack, trots att man verkar förlora. Plötsligt kan något oväntat ske. Just det oväntade är spännande och ibland också nervpressande.

Speltiden är ofta två eller en och en halvtimme för båda spelarna. Spelet kan alltså räcka fyra timmar. Förutom hjärnmusklerna, tär spelet också på sittmusklerna. Det är dock tillåtet att röra på sig.

De flesta dövblinda använder tolk på tävlingar. Således sitter 4 personer vid spelbordet.

Jag tycker att den intressantaste och jämnaste kampen var I Onnela 1996. Finland ordnade nordiska mästerskapen. De tre främsta spelarna hade alla samma poäng, fyra poäng. De hade alla vunnit över varandra. Medaljerna avgjordes på basen av jämförelsepoäng. Då blev den mångfaldige nordiske mästaren Carsten trea och Börje vann, och jag blev tvåa. Då vann jag, hittills, den enda gången över Carsten. Det blev oavgjort en gång år 1995.

Framtiden för schack som ett spel för dövblinda I Finland är ljus. Många som har varit med länge spelar ännu. Det har också kommit nya spelare med, såsom Riku Virtanen och den nuvarande ordföranden för schackklubben, **Ilkka Harju**. Dövblinda kvinnor har bara varit med någon enstaka gång. Vi hoppas varmt att de börjar komma med. ■

Naturvandring som hobby, att röra sig i och njuta av naturen

Aatos Ahonen

På sommaren 1999 grundades vandringsklubben Jutaaajat för döv-linda som tycker om att röra sig i naturen. Man funderade länge på namnet på klubben. Namnet Jutaaajat valdes, för att man i norra och östra Finland ofta använder ordet "jutata". Fritt översatt betyder det, att man rör sig framåt.

Att röra sig och njuta av naturen

Att "jutata" är att röra sig i och njuta av naturen. Det är ett ypperligt sätt att förhöja konditionen och lära känna naturen. Vi har en mångsidig natur i Finland. Det faktumet och de olika årstiderna ger friluftsintrasset sin egen krydda: från vinterns kyla till sommarens hetta och från vårens glasklara väder till höstens slask. Finns det någon större lycka än då du svettig når upp till fjällets topp och du ser vackra landskap framför dig och en sval vind blåser bort svetten från ditt ansikte.

Redskap för att röra sig i naturen

De viktigaste redskapen när man rör sig i naturen är nog skorna. De bör ha ett stadigt botten, som inte är halt och som stöder hälen. Dessutom skall de tåla fukt.

Det är viktigt att klä sig rätt. Man behöver tillräckligt med kläder, så man inte kyler sig. Men man får inte ha för mycket, så det blir svårt att röra sig. Gångstavar är till ypperlig hjälp också i naturen, särskilt om man har balanssvårigheter. Det är bra att ha en ryggsäck som rymmer vägkost och extra kläder.

Om man vill vara ute längre än en dag, bör man ha mera utrustning med. Skor, kläder och dessutom ryggsäck, tält och sovsäck. Därtill behöver du ett liggunderlägg, som man kan sätta sovsäcken på. Det håller också fukten och kylan borta. Du behöver även tändstickor, en kniv, mat, första hjälputrustning,

kompass samt karta och extra kläder. Också kokkärl och en gaskokare. Gaskokaren för att det kan vara fara för skogsbrand. Då får man inte laga en brasa. I butikerna finns mycket olika utrustningar till buds. Försäljarna ger ofta råd så att man hittar vad man söker. Och har man en gång varit på vandring, kan man inte låta bli att fara på nytt.

Vandringsklubbens verksamhet

Vi planerar en övningsvandring i Seitseminens nationalpark i Tavastland i slutet av våren eller början av sommaren. Jutaajat ordnar sin egentliga öppningsvandring i augusti, vid Jokijärvi i Muonio. Där gör vi vandringar i närnaturen från en hyrd stuga och samtidigt lär vi oss läsa kartan och använda kompass.

Om du är intresserad av vår klubb, så svarar jag gärna på frågan via e-post och telefon.

Kontaktuppgifter till Jutaajas ordförande:

Aatos Ahonen

Kuusirinteentie 2 B 15, 96100 Rovaniemi

Gsm 040 704 6287

e-post fd Aatos Ahonen 60/115 ■

Bowling är en fin gren

Intervju med Martti Avila

Katri Pyykkö

Martti Avila tycker att bowling är en hobby som passar åt alla. Det finns inga ålder- eller andra begränsningar. År 1973 vanns finländska mästerskapet av den 58-årige Matti Nieminen och några år senare vanns samma tävling av den 16-årige Sami Luoto. Detta säger mycket om grenen. Bowling passar utmärkt också för kvinnor. De tävlar på samma sätt som män.

Bowling passa bra även för dövblinda och synskadade. Särskilt bland synskadade har bowling blivit populärt. De tävlar i sk. Keila-cuptävlingar. Tävlingarna är 9 till antalet. De ordnas från september till maj och varje gång på olika orter. Varje gång deltar ca. 60 tävlande. Dessutom tävlar synskadade internationellt. Martti är den ende dövblinde som varit aktivt med. Han hoppas, att också andra skulle komma med.

Martti berättar, att man i bowling kastar ett 7 kg:s klot på en bana. Avsikten är att klotet skall fälla 10 kuglor som befinner sig 20 meter bort. Om alla kuglor faller på en gång, talar man om en strike. Om några kuglor blir kvar, får man försöka på nytt. Om man nu faller de återstående, är det en paikko.

Martti berättar, att en nybörjare inte behöver skaffa all utrustning genast. Utrustningen finns i bowlinghallarna. Om man vill skaffa utrustning, kan man också köpa den från hallarna.

I september ordnar Finlands Dövlinda rf ett tredagars bowlingsläger. Meningen är att sätta sig in i bowlingens finesser och få dövlinda att intressera sig för grenen.

Lägret har rum för ca. 8 deltagare, så om du är intresserad så kom med och skaffa dig färdigheter för bowlingen. Bowling passar även för helt blinda. Det finns hjälpmedel för dem, som gör det lättare att finna den rätta riktningen på bowlingbanan. ■

Unga på datorläger

Katri Pyykkö

Vid Rehabiliteringscentret för hörsel- och synskadade ordnades ett multimedialäger för ungdomar. Med multimedia avses en datorframställd kombination av ljud, bild, animation, video och text. I lägret deltog tio personer: tre flickor och sju pojkar, från 13 till 20 år.

Tio datorer var kopplade till ett nät som var konstruerat för lägret. Varje deltagare hade en egen dator. I fyra datorer fanns spel. De återstående sex var avsedda för internet-bruk.

Företag i Jyväskylä stödde lägret. Datorerna hade för lägret fått av företaget Campus Data. Från Hörseldistriktet hade man fått en induktionsslinga, som kopplades till datorerna. Från PäijänneBitti-företaget hade man fått det datanät, som datorerna kopplades till varandra med.

På lägret gick man igenom internetns verksamhetsprinciper. En representant från Sonera berättade om Soneras internet-tjänster. Man

granskade internet-sidornas verksamhetsprincip och de sidor som kursdeltagarna själva gjort i skolan. Man lärde också wap-telefonernas funktion.

På lägret behandlades även förfrågningar ur ungdomarnas synvinkel. Ungdomarna fick fundera på, vad de skulle vilja göra. Olika saker kom fram, såsom gemensamma utrikesresor för unga, gemensamma läger, att bekanta sig med datorer tillsammans och utövning av teater. Man talade också om ungdomsklubbsverksamheten och ungdomarnas möjligheter att delta i klubbens verksamhet. Också ungdomarnas internationella verksamhet väckte frågor.

Lägerdeltagarna

Joensuubon Anu går i 9. klassen. Hon är dåligt hörande. Anu berättar, att hon nyligen fick en bärbar dator. Tidigare hade hon en annan dator. Hon använder mycket e-post, t.ex. skriver hon föredrag för skolan på dator. Anu fick stöd av FPA för införskaffningen av datorn. Anu berättar, att man använde internet på lägret och sökte t.ex. efter information om dövblindhet. Hon har tidigare varit på datorläger i T:fors, och hon gillar att ungdomar kan vara tillsammans.

Jani från Kärsämäki är 16 år gammal. Han säger att han har en dålig dator som inte är effektiv. Han kan spela med den och behandla texter. Han har inte e-post. Jani skaffade själv datorn för fem år sedan. Han använder både dos- och windowssystemen. Frågorna som togs upp på lägret är bekanta för Jani. De spelade t.ex. rollspel på lägret.

16-åriga Ari är från Kärsämäki. Han går i hörselskadades skola i Uleåborg. Ari har en bärbar dator. Han gör installeringsprogram och lär föräldrar och andra olika saker. Han fick stöd av FPA för köpet av datorn. Hans dator är bra och fungerande. Han skaffade den för två år sedan med mikrostödpersonen Rauno Jänttis hjälp. Ari berättar, att han fick sin första dator till sin internatbostad i Uleåborg. Han gick in i sitt rum och där fanns en väldigt stor låda. Han öppnade den, satte ihop maskinen och allt fungerade bra. Ari använder internet, också utländska sidor.

Lägerdeltagarna är glada över att datorerna som lånats för lägret var så effektiva. De trodde nog, att de kommer att vaka länge på kvällen och spela spel på datorerna. ■

Från maj till maj

Ritvas konst visas i Helsingfors

Katri Pyykkö

Konstnären **Ritva Soininens** utställning "**Från maj till maj**" (Toukokuusta toukokuuhun) öppnades efter påsken i Galleri Toukokuu i Helsingfors. Utställningen håller på till och med 7.5. Det lilla galleriet var en överraskning. I nedre våningen fanns ännu rum och väggarna var fulla med Ritvas arbeten, både nya och gamla.

Av de nya verken intresserade mest **Vedenpaisumus** (Översvämningen) i pastellfärger. I verket är vattnet massivt och grått. Men i det grå finns små rester av sol, lite rött, som berättar att något kommer efter översvämningen. Åskådraren kan själv avgöra om solen går ner eller upp. Tidigare har Ritva skildrat vatten i oljefärger i verket **Myrsky** (Stormen). Hon har sagt, att **Myrsky**-tavlorna berättar om hennes egen känslvärld.

Med på utställningen fanns rikligt med blomdekorationer och människogestalter. Blomdekorationernas färger var rikliga. Pastellfärgerna passar dem väl. Tavlan **Ilmahälytys** (Luftvarning), väckte intresse

Inkeri Kauppinen och Ritva diskuterar med tolkens hjälp. (Foto: K. Pyykkö)

med sina människogestalter som går omkring i skogen.

Ritva Soininens tavlor visas på många orter. I Valkeala, Ritvas hemort, var det en utställning, nu i H:fors och i juni i Outokumpu. Ritva hälsar också alla välkomna till hennes eget Dockhus-galleri i Valkeala. Många har redan besökt stället.

Förutom att måla, skriver Ritva. Nu är hon särskilt glad över, att hennes dikt **Kaunein muistosi** (Ditt vackraste minne) har fått en kompositör. Sakari Ollila fann dikten i FPA:s tidning och han har komponerat musik till den. ■

Tolkverksamhetens arbetsgrupp fungerar

Tuula Hartikainen

Detta år är **Pauli Kelander** och **Tuula Hartikainen** Finlands Dövblinda rf:s medlemmar och **Eija Halonen** vicemedlem i tolkverksamhetens samarbetsgrupp. I mars nummer av Känslsprötets nämnades **Ulla Kungas**, som tidigare varit med i arbetsgruppen.

Till den nya tolkkatalogen har 354 personer anmält sig. Av dem tolkar 281 åt dövblinda och 290 ledsagar dem. Blankettens ledsagningspunkt har således inte minskat på tolkar för dövblinda. En tolk kan höra till tolklistran tills han är **70 år**, ifall han tar emot tolkningsarbeten.

Stakes tolkforskning är snart klar. Den intresserar säkert många, då vi själva även deltagit i den. Som förhandsresultat kan jag berätta, att forskningen tyder på att tolktjänsterna inte är i skick.

I DIAK inleds i höst en kompletterande utbildning på 40 studieveckor för tolkar. Utbildningens målsättning är att fördjupa tolkarnas kunskaper. Med utbildningen kan tolken få en yrkeshögskoleexamen. I HUMAK har

en motsvarande utbildning redan startat.

På mötet diskuterades också om, vem som är tolkens arbetsgivare – kommunen eller tjänstens användare. Pensionsförsäkringscentralen har inkasserat obligatoriska arbetsgivaravgifter av tolktjänstens användare, då när inte kommunen har stått för dem. Räkningen skall dock alltid skickas till kommunen! Man skall inte behöva betala den själv. Man hoppas att tolkarna följer med arbetsgivarnas betalningar på löneuträkningen. Social- och hälsovårdministeriet borde ge kommunerna direktiv om tolkarnas löner, så att reglerna skulle vara de samma.

Tolkarnas yrkesregler förnyas. Samtidigt funderar man på tolkarnas yrkesetik. Kära läsare! Jag önskar Era åsikter om tolkarnas yrkesregler och direktiv. I tolkanvändarnas guide finns text om detta tema på sid 37 och 39. Jag önskar svar på hemadressen eller på e-posten före 5.6. Med samarbetshälsningar, Tuula Hartikainen, Kalastajankatu 19, 78210 Varkaus. ■

Dövblindas sommarkamper 11-16.7 och sommartävlingar 14-16.7.

Kisakallios idrottsinstitut, Lojo

I lägret och/eller tävlingarna kan dövblinda i alla åldrar och deras familjer delta.

Sommarkamperna är ett traditionellt läger för dövblinda. Lägrei börjar på tisdagseftermiddagen den 11.7. Det slutar söndagen den 16.7. kl. 12. På programmet finns idrott, vila och rekreation i lämpliga mängder och enligt var och ens egen vilja samt sommartävlingar. Under lägret bekantar man sig med någon sevärdhet i trakten.

På veckoslutet ordnas sommartävlingar, där lägerdeltagarna också deltar. Till de lekfulla tävlingarna kan man också anmäla sig skilt. Om man endast deltar i tävlingarna anländer man på fredagseftermiddagen den 14.7. Det finns grenar för varje smak. Dagen avslutas med en glad avslutningsfest och prisutdelning. Sommartävlingarna avslutas på söndagen den 16.7. kl. 12.

Ledare på sommarkamperna och sommartävlingarna är **Anita Palo** och **Jaana Rantalainen**. Teckenspråkiga Anita har varit ledare på många läger. Lägrets andra ledare Jaana är idrottsinstruktör och teckenspråkstolk till utbildningen.

Kisakallios idrottsinstitut ligger på ett lugnt ställe vid en sjö i Lojo. Övernattningen sker i tvåpersoners rum i radhus.

Idrottsinstitutet erbjuder mångsidiga idrottsmöjligheter. Vid sjön finns en simstrand, strandbastu och ett ställe för kvällssammankomster. Lojo ligger 50 km västerut från H:fors. Det ordnas med transport från H:fors till lägret.

Det är bindande anmälninö till lägret. Ta med egen tolk eller ledsagare. Barnomvårdnad ordnas vid behov. Om man anmält sig och inte kommer till lägret utan giltig orsak, bör man betala en del eller hela deltagaravgiften. Giltig orsak är t.ex. sjukdom eller anhörigs insjukning. Då krävs läkarintyg. Även problem med att få tolk eller att tolken inte kan komma, är en giltig orsak.

Deltagaravgiften för sommarkamperna 11-16.7 är 500 mk. Deltagaravgiften för en familj (2 vuxna och högst två barn under 17 år) är 1000 mk. Helpension för tolken kostar 1485 mk.

Deltagaravgift för veckoslutets sommartävlingar 14-16.7 är 250 mk. Deltagaravgift för en familj (2 vuxna och högst 2 barn under 17 år) 500 mk. Helpension för tolken kostar 600 mk.

Anmälningar före 26.5.2000 till Heikki Majava, Finlands Dövblinda rf, Nylandsgatan 28 A, 00120 Helsingfors, 09-5495 3513, texttelefon 09-5495 3526, fax 09-5495 3517. ■

TUNTOSARVI 26.årgången, ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövblinda rf., Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors.
Telefon (09) 5495 350. Texttelefon (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Chefredaktör: Katri Pyykkö **Redaktör:** Raili Karisaari

Redaktionsråd: Pentti Kähkönen (pj), Raili Karisaari (siht), Pekka Juusola, Heli Huotarinen, Ulla Kungas, Riitta Ruissalo, Katri Pyykkö.

rgång 150 mk. Tidningen utkommer 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt och svenskspråkig översättning.